

Georgette Sheehan-Jacoby : Erënnerungen vun enger jonker Fra am Krich

D'Georgette Sheehan-Jacoby ass den 28 Juli 1922 an der Stad Lëtzebuerg op d'Welt komm. Wéi de Krich 1940 lass gong, huet si an der Stad gewunnt an ass do an d'Schoul gaangen. Si erzielt :

« Den 10 Mee 1940 sinn d'Preisen agefall. Ech war dunn an der Schoul. D'Schoul ass normal weidergaange wéi ëmmer bis Juli, bis d'Vekantz. Awer du wéi ech am September erëm an d'Schoul wollt goen, do hunn ech net méi däerfen. Bei der Umeldung fir d'nächst Joer huet et du geheescht : 'Sidd Dir am BDM, dem Bund Deutscher Mädler ?' 'Nö !!!' hunn ech gesot, direkt an dem Toun. Du war ech schonn...» d'Georgette wénkt of.

« No annerhallef-zwee Joer krut ech dunn en Aberufungschreiben fir an den RAD, de Reichsarbeitsdienst. Mäi Papp huet all Dokteren ugebiedelt fir iergend eng Krankheet bei mir ze fannen, et war awer keng do. Do hunn ech da misste goen. Du koom ech op Lindlar bei Köln. Do hunn ech dunn den Eed verweigert a krut dofir sechs Woche Prisong, well ech den Eed net op de Führer wollt ofleeën. Ech hunn e bis haut net ofgeluecht. [...]

Wéi ech agespaart war, hunn ech mengem Papp net däerfe schreiwen. Meng Frëndinnen, mir waren zu 5 Lëtzebuergerinnen do, hunn him du geschriwwen : ech wier erkaalt a léich an der Infirmerie. Soss wär hien do gewiescht. Oh Neen, da wär ech op eemol eleng gewiescht. Mäi Papp hat nach den 1. Weltkrich an de Glidder. [...] Wéi ech erëm duerft schreiwen, hunn ech him geschriwwen. « Pappa, ech souz an der Këscht ». Hien huet selwer virum Krich am Prisong an der Stad geschafft, awer d'Preisen hunn him net getraut, well mir ware bekannt als Lëtzebuerger Militär an esou. Hien duerft net méi schaffen. »

Dono huet Georgette misse bei engem Bauer am Stall an um Feld hëllef schaffen. Als Stater Meedchen ass hir des schwéier Aarbecht guer net gutt vun Hand gaangen, dofir huet si du misste bei Leit heem botze goen :

« Du hunn ech dee leschten Dag bei enger Madamm missen eng ganz Kar Briqueten an de Keller schëppen. Ech war esou rosen iwwe déi, ech hunn am mengem Liewen nach keng Briquete brauchen ze schëppen. Do am Keller stounge lauter Amaachglieser, déi haten esou e Gummi. An dat deet mer haut nach Leed, well ech mech schummen. Do hat ech all déi Ammachgummien do erausgezunn. Du war do no Méint e groe Pelz do uewendrop. Alles verduerwen. Dat hätt ech net dierfe maachen. Mais wat hunn si da mat ons gemaach ? [...]

D'Georgette an der Uniform vum RAD

Mai Papp souz siwe Méint doheem, meng Mamm war dout. Hien hat en Hong kaaft fir dat fett ze maachen fir wann ech heem kéim. Et war voller Wierm. En hat et awer gutt gemengt. [...] Mir hunn um Boulevard gewunnt beim Park, bei der Villa Louvigny. D'Preisen hätten awer gär déi schéin Haiser gehat, et wollt awer keen eraus. Firwat ? Mir brauchen dach net ze plënnere wéinst de Preisen. Du wollten se ons en Haus vun enger jüddescher Famill offréieren. Du sot mai Papp : « Do ginn ech net eran. Deenen anere Leit hire Misär ausnotzen, Neen ! » « Ma da gitt der elo wou mir wëllen » soten d'Preisen. An dat war guer net schéin. Dat war ënnen am Gronn. Mir hate kee Waasser a keen Elektresch am Haus. » [...]

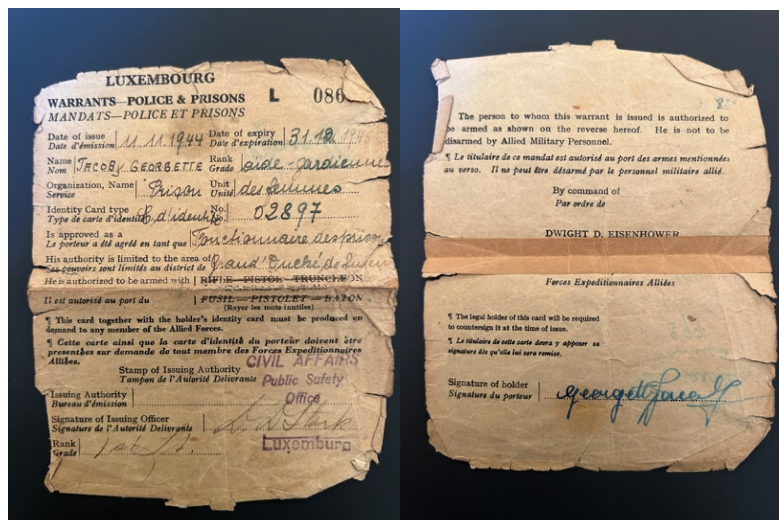
D'Famill huet am Krich och nach aner materiell Abousse missen hinhuelen :

« Am Februar muss et gewiescht sinn, ier d'Preisen hei waren hat de Pappa ne neien Auto kaaft. Dat war e Chrysler. Du koumen d'Preisen an déi hu fonnt dat Leit keng Privatautoe bréichten. Op der Areler Strooss beim Stadion, do haten se all déi Autoen, déi si geholl haten an der Rei stoen. Vun do aus hunn déi fréier Proprietären se missten an der Caravanne bis op Charleville féieren. A mai Papp huet gekrasch fir sai schéinen neien Auto. E schéinen donkelrouden. Wéi e mat all den anere Chauffeure mam Autocar erëm kouw do huet hie gelaacht. Dat war awer komesch, en huet gekrasch fir dohinner a gelaacht fir erëm. « Weess de... » sot en «...ech fueren net méi domadder et fiert awer och kee Preis méi domat. ». Do waren d'Englänner nuets riwwergeflunn...an et war alles voll Schrapnell. Wéi Seibecken. Do haten d'Preisen och näischt dovun. Mai Papp huet gelaacht. »

« Den 10 September 1944 wéi d'Amerikaner komm sinn. Dunn hunn ech am Prisong ugefangen ze schaffen. Dunn hunn ech Revanche geholl. »

D'Georgette huet bei der Liberatioun am Hotel Italia op der Paräisser Plaz, wou si emol bei hirer Tatta gehollef huet, en amerikaneschen Zaldot kennegeléiert den George Sheehan. De Generol Bradley hat den Hotel vun der italeseschfrëndlecher Famill requisitionéiert an do Zaldoten ënnerbruecht.

« De George huet mir an de Prisong Këschte mat Kamelle bruecht. Well do koume Kanner era mat hirer Mamm. De Papp war am Männerprisong. Dat war traureg, dann hunn déi gekrasch wann se d'Mamma ewechgehall kruten. Dann hunn ech misste mat hinnen op d'Rumm fueren. An ech hu mat hinne gekrasch, well ech och keng Mamm hat. Dann hunn ech hinnen de Mond voll mat Kamelle gestach. An d'Kamellen waren eppes Rares, dat hunn déi Kanner net kannt. Et ware jo Lëtzebuurger Kanner, mee de Papp war Gielemännchen. An dann haten se de Mond voll Zocker an dann hunn se alt e bëssen opgehole mat kräischen. »

Dem Georgette säin Passéierschäin fir an de Prisong schaffe kënnen ze goen.

Nom Krich ass de George Sheehan a Lëtzebuerg bliwwen an huet sech mam Georgette Jacoby bestuet.

D'Georgette huet hier perséinlech Geschicht scho ganz ville Schoulkanner erzielt. Op hier Fro wat si da vum Krich gesinn hätt äntwert si :

« Ech hat Chance well ech eng Fra war a just an den RAD musst. D'Männer hu missten a Russland un d'Front oder si verhaft ginn. Déi hu ganz aner Saachen erlieft.

Just deen Dag wou ech an den Arbeitsdienst kouw, du hunn se mengem Papp säi Brudder, deen an der Arméi war an am Gronn souz - D'Preisen hunn hien den 'Hauptmann Jacoby' genannt - op Hinzert gefouert. Du war hien e Mount zu Hinzert an dono 4 Joer zu Dachau. Mäi Monni ass awer erëmkommen. Nom Krich ass de Pränz Charel op Dachau gefuer mat engem groussen Autocar all d'Lëtzebuenger déi nach do ware sichen. Wéi mäi Papp sot de Monni Aloyse kéim erëm sinn ech op Mondorf gefuer fir hien ze empfänken. [...] Ech war do wéi hien aus dem Bus geklommen ass. Ech hu mäi Monni ni gesi kräischen. Awer hie war net méi ze halen. An där Leit waren nach do, déi hier Leit siche komm sinn. [...] De Monni war bal net méi erëmzeerkennen, ganz gouereg mat enger Wonn am Gesicht. Hien huet zu Dachau misste Stroosse bauen. Do war hien hanne vun der Ladefläch vun engem Camion gefall, well deen einfach ugefuer war. De Monni ass mam Gesicht an d'Steng gefall. D'Wonn ass guer net soignéiert ginn. Hien huet just e bèsse Waasser drop gemaach, awer do kouw keen an eng Infirmerie. Ech war erschreckt wéi ech de Monni Aloyse gesinn hunn. Hie war gouereg awer glécklech. »

Déi traumatiséiert Männer hun nom Krich oft net méi vill erzielt. Esou war dat och beim Georgette sengem Mamm an dem Monni Aloyse :

«De Monni Aloyse huet nie iwwert Dachau geschwat. Mäi Mann war mam General Bradley op Buchenwald, wéi den KZ do befreit ginn ass. Mäi Mann huet kee Wuert dovunner geschwat. Hien huet lang dorunner geknaat. Déi Sekeletten do, dat muss irgendepes mat engem maachen waat een nie vergësst. »

Villmools Merci der Madame Georgette Sheehan-Jacoby, déi sech den 21 Juni 2023 Zäit geholl hat fir dem Berlant Sabagh an dem Jorges Georghita hier Liewensgeschicht ze erzielen. Dësen Text ass nëmmen e klengen Extrait vum Gespréich wat si mat der Madame Sheehan-Jacoby a Begeleedung vum Emmanuel Decker a Christian Theis gefouert hunn.